

Paavo Arhinmäki vas

Kirjallinen kysymys autonomisista asejärjestelmistä

Eduskunnan puhemiehelle

Viime vuosikymmeninä asejärjestelmien autonomia eli kyky suorittaa tehtäviä itsenäisesti on kasvanut. Esimerkiksi Yhdysvallat, Kiina, Israel, Etelä-Korea, Venäjä ja Iso-Britannia kehittävät yhä autonomisempia asejärjestelmiä. Täysin autonomiset asejärjestelmät — tai niin kutsutut robottiaseet — ovat aseita tai asejärjestelmiä, jotka pystyisivät päättämään itsenäisesti kohteen valinnasta, hyökkäyksestä ja tappavan voiman käytöstä. Ihmisillä ei siis olisi kontrollia näiden aseiden voimankäytöstä.

Autonomisten asejärjestelmien eettiset ongelmat liittyvät perustavanlaatuisesti elämän ja kuoleman kysymyksiin. Asejärjestelmän autonomisuus ja sen salliminen tarkoittaisivat päätösvallan siirtämistä ihmiseltä koneelle. Erityisen ongelmallista tämä on, kun puhutaan ihmiselämästä. Jos annamme robotille luvan päättää elämästä, ulkoistamme moraalisen vastuun koneelle. Kansainvälinen oikeus määrittelee sodankäynnin säännöt, joita robottiase ei pystyisi noudattamaan. Ongelmalliseksi muodostuisi esimerkiksi se, kuka vastaa sotarikoksista, jos ihmisen paikalla onkin kone. Siviileihin kohdistuneet sotilaalliset toimet ovat jo nyt suuri ongelma. Tämä voisi pahentua entisestään, sillä kone ei välttämättä kykene erottamaan siviiliä sotilaasta. Lisäksi se on altis virheille ja hakkeroinnille.

Näistä asejärjestelmistä käydään kansainvälisiä keskusteluja ja neuvotteluja YK:ssa "eräitä tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen" (CCW) yhteydessä. Keskustelut, joita on käyty vuodesta 2014 lähtien, etenevät hitaasti, eikä niiden kautta ole saatu vielä valtioita sitovia konkreettisia tuloksia aikaan. Tänä vuonna järjestetään kuudes CCW-konferenssi.

Kansalaisyhteiskunnan toimijat ympäri maailmaa, monet tekoälyalan tutkijat, monet valtiot ja muun muassa nyt viimeksi myös Punaisen Ristin kansainvälinen komitea (ICRC) ovat huolissaan autonomisten asejärjestelmien kehityksestä ja vaativat uusia oikeudellisesti sitovia sääntöjä asejärjestelmien autonomian sääntelemiseksi, koska autonomiset asejärjestelmät vaarantaisivat merkittävästi sodan uhrien suojelua konfliktissa sen lisäksi, että niihin liittyy muutenkin isoja eettisiä ja oikeudellisia ongelmia.

Valtioiden välisissä keskusteluissa tulisi siirtyä yleisistä eettisistä ohjeistuksista neuvottelemaan sitovasta sopimustekstistä, jotta "riittävä ihmiskontrolli" säilyy voimankäytössä ja ehkäistään ihmisiä hyökkäyskohteikseen valitsevien täysin autonomisten tekoälyllä varustettujen asejärjestelmien kehittäminen ja käyttöönotto.

Kirjallinen kysymys KK 345/2021 vp

Hallitusohjelmassa todetaan että *"Suomi edistää kansainvälisissä neuvotteluissa autonomisten asejärjestelmien globaalia sääntelyä. Tavoitteena on kieltää tekoälyyn perustuvien asejärjestelmien kehittäminen ja tuotanto"*. Suomi ei tästä hallitusohjelmakirjauksesta huolimatta kuitenkaan näyttäyty niiden noin 30 valtion joukossa, jotka aktiivisesti edistävät autonomisten aseiden kieltosopimuksen aikaansaamista kansainvälisesti, tai edes niiden 10 valtion joukossa, jotka EU:ssa tekevät autonomisten aseiden kieltosopimukseen liittyen tiiviimpää yhteistyötä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten Suomi edistää tavoitteita kieltää täysin autonomiset asejärjestelmät ja niiden kehittäminen ja käyttöönotto,

mitä tavoitteita on asetettu seuraavalle CCW-osapuolten kokoukselle joulukuussa 2021 ja miten niitä edistetään ja

onko Suomi ajamassa autonomisten aseiden juridisesti sitovaa kieltosopimusta kansainvälisesti, vai ollaanko lähinnä tukemassa autonomisten asejärjestelmien käytön rajoituksia/ "regulointia" yleisellä tasolla?

Helsingissä 31.5.2021

Paavo Arhinmäki vas